

הלכות תפלה פרק יג

א. המנהג הפשוט בכל ישראל, שמשלימין את התורה בשנה אחת: מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות, וקורין בסדר "בראשית" (בראשית א,א); בשניה, "אלה, תולדת נח" (בראשית ו,ט); בשלישית, "ויאמר ה' אל-אברם" (בראשית יב,א). וקוראין והולכין על הסדר הזה, עד שגומרין התורה בחג הסוכות. ויש מי שמשלים את התורה בשלוש שנים, ואינו מנהג פשוט.

ב. עזרא תקן להם לישראל, שיהיו קורין קללות שבספר ויקרא, קדם עצרת; ושבמשנה תורה, קדם ראש השנה. והמנהג הפשוט, שיהיו קוראין "במדבר סיני" (במדבר א,א), קדם עצרת; ו"אתחנן" (דברים ג,כג), אחר תשעה באב; ו"אתם נצבים" (דברים כט,ט), קדם ראש השנה; ו"צו את-אהרן" (ויקרא ו,ב), קדם הפסח בשנה פשוטה. לפיכך יש שבתות שקוראין בשחרית, שני סדרים כגון "אשה פי תזריע" (ויקרא יב,ב) ו"זאת תהיה תורת המצורע" (ויקרא יד,ב), ו"בהר סיני" (ויקרא כה,א) ו"אם-בחקתי" (ויקרא כו,ג), וכיוצא בהן כדי שישלימו בשנה, ויקראו אותם הסדרים בעונתן.

ג. מקום שמפסיקין בשבת בשחרית שם קוראין במנחה, ובשני ובחמישי, ולשבת הבאה. כיצד: שבת ראשונה, קורין בשחרית בסדר "בראשית" (בראשית א,א); במנחה, קורין מ"אלה, תולדת נח" (בראשית ו,ט) עשרה פסוקים או יתר; וכן בשני ובחמישי; וכן לשבת הבאה בשחרית, מתחילין מ"אלה, תולדת נח", וקורא עד סוף הסדר. ועל דרך זו, קוראין כל השנה. ומפטירין בכל שבת ושבת, בנביא מעין שקראו בתורה.

ד. בראשי חודשים הראשון, קורא שלושה פסוקים מפרשת "צו" (במדבר כח,ב); והשני, חוזר וקורא פסוק שלישי שקרא הראשון ושני פסוקים אחריו, כדי שישאר בפרשה שלושה פסוקים; והשלישי, קורא שלושה פסוקים ששיר השני עם "וביום, השבת" (במדבר כח,ט); והרביעי, קורא "ובראשי, חודשיכם" (במדבר כח,יא). ואם חל ראש חודש להיות בשבת, מוציאין שני ספרים בשחרית: אחד, קורין בו סדר אותה שבת; והשני, קורא בו המשלים "ובראשי, חודשיכם". ואם קרא ענין ראש חודש בשבת, המפטיר קורא, ומפטירין "והיה, מדי-חודש בחודשו" (ישעיהו סו,כג). וראש חודש אב שחל להיות בשבת, מפטירין "חודשיכם ומועדיכם שנאה נפשי" (ישעיהו א,יד). וראש חודש שחל להיות באחד בשבת, מפטירין בשבת שלפניו "ויאמר-לו יהונתן, מחר חדש" (שמואל א כ,יח).

ה. כל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב, וחותם בדבר טוב. אבל בפרשת "האזינו" (דברים לב,א) הראשון, קורא עד "זכר ימות עולם" (דברים לב,ז); והשני, מתחיל מ"זכר ימות עולם" עד "ירפכהו" (דברים לב,יג); והשלישי, מ"ירפכהו" עד "וירא ה', וינאץ" (דברים לב,יט); והרביעי, מן "וירא ה', וינאץ" עד "לו חכמו" (דברים לב,כט); והחמישי, מן "לו חכמו" עד "כי-אשא אל-שמים, ידי" (דברים לב,מ); והששי, מן "כי-אשא עד סוף השירה. ולמה פוסקין בה בענינות אלו מפני שהיא תוכחה, כדי שיחזרו העם בתשובה.

ו. שמונה פסוקין שבסוף התורה, מתר לקרות אותן בבית

הַכְּנָסֶת בַּפְּחוֹת מַעֲשָׂרָה: אָף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל תּוֹרָה, וּמִפִּי מֹשֶׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה הֵן, הוֹאִיל וּמִשְׁמַעַן שֶׁהֵן אַחֵר מִיתַת מֹשֶׁה, הָרִי נִשְׁתַּנּוּ; וּלְפִיכֶךָ מֵתָר לִיחִיד לְקָרוֹת אוֹתָן.

ז. קָלָלוֹת שֶׁבַתּוֹרַת כּוֹהֲנִים אֵין מִפְּסִיקִין בָּהֶן, אֲלֹא אֶחָד קוֹרֵא אוֹתָן; מִתְחִיל בַּפֶּסוּק שֶׁלִּפְנֵיהֶם, וּמִסִּים בַּפֶּסוּק שֶׁלֹּאֲחֲרֵיהֶם. וּקָלָלוֹת שֶׁבַּמִּשְׁנָה תּוֹרָה אִם רָצָה לְפַסֵּק בָּהֶן, פּוֹסֵק; וּכְבֵר נִהְגוּ הָעַם שֶׁלֹּא לְפַסֵּק בָּהֶן, אֲלֹא אֶחָד קוֹרֵא אוֹתָן.

ח. מִפְּסִיקִין לְמוֹעֲדוֹת, וּלְיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְקוֹרְאִין בְּעֶנְיֵן הַמוֹעֵד, לֹא בְּסֵדֶר הַשַּׁבָּת. וּמֹשֶׁה רִבְּנוֹ תִּקֵּן לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִיו קוֹרְאִין בְּכָל מוֹעֵד, עֲנִינּוּ; וְשׂוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין בְּעֶנְיֵנּוּ שְׁלִיּוֹם, בְּכָל מוֹעֵד וּמוֹעֵד. וְזֶה הֵן קוֹרִין: בַּפֶּסֶח, בַּפָּרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת שֶׁבַתּוֹרַת כּוֹהֲנִים. וּכְבֵר נִהְגוּ הָעַם, לְקָרוֹת בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן "מִשְׁכּוֹ" (שְׁמוֹת יב, כא), וּמִפְּטִירִין בַּפֶּסֶח גִּלְגָּל; וּבְיוֹם טוֹב שְׁנִי, "שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׁב" (ויקרא כב, כז), וּמִפְּטִירִין בַּפֶּסֶח יֹאשִׁיָּהוּ. בַּשְּׁלִישִׁי, "קֹדֶשׁ-לִי" (שְׁמוֹת יג, ב); בְּרַב־יְעִי, "אִם-כֶּסֶף תִּלְוֶה" (שְׁמוֹת כב, כד); בַּחֲמִישִׁי, "פֶּסֶל-לָךְ" (שְׁמוֹת לד, א); בַּשְּׁשִׁי, "וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַפֶּסֶח, בְּמוֹעֲדוֹ" (במדבר ט, ב). בְּיוֹם טוֹב אַחֲרוֹן, בְּ"וִיהִי בַשִּׁלַּח" (שְׁמוֹת יז, יז) עַד סוֹף הַשִּׁירָה, וּמִפְּטִירִין "וַיִּדְבֹר דָּוִד" (שְׁמוֹת כב, א); וּבַשְּׁמִינִי, "כָּל-הַבְּכוֹר" (דְּבָרִים טו, יט), וּמִפְּטִירִין "עוֹד הַיּוֹם, בָּנָב לַעֲמַד" (ישעיהו י, לב).

ט. בְּעֶצְרַת, קוֹרִין בְּ"שִׁבְעָה שָׁבַעַת" (דְּבָרִים טז, ט). וּמִנְהֵג פָּשׁוּט, שְׁקוֹרִים בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן, "בַּחֲדָשׁ, הַשְּׁלִישִׁי" (שְׁמוֹת יט, א), וּמִפְּטִירִין בְּמֶרְכָּבָה; וּבַשְּׁנִי, קוֹרִין בַּפָּרֶשֶׁת מוֹעֲדוֹת, וּמִפְּטִירִין בַּחֲבִקוּק.

י. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, קוֹרִין "בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ" (ויקרא כג, כד; במדבר כט, א). וּמִנְהֵג פָּשׁוּט, שְׁקוֹרִין בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, "וְהָ פָקֵד אֶת-שָׂרָה" (בראשית כא, א), וּמִפְּטִירִין "וִיהִי אִישׁ אֶחָד מִן-הָרִמָּתִים" (שְׁמוֹת א, א); וּבַשְּׁנִי, קוֹרִין "וְהָאֱלֹהִים, נָסָה אֶת-אַבְרָהָם" (בראשית כב, א), וּמִפְּטִירִין "הֵבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם" (ירמיהו לא, יט).

יא. בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, בַּשַּׁחֲרִית, קוֹרִין "אַחֲרֵי מוֹת" (ויקרא טז, א), וּמִפְּטִירִין "כֹּה אָמַר יְהוָה וְנִשְׂא" (ישעיהו נז, טו). בְּמִנְחָה, קוֹרִין בְּעֶרְיוֹת שֶׁבַּ"אַחֲרֵי מוֹת", כְּדִי שִׁיזְכֹּר וַיְכַלֵּם כָּל מִי שֶׁנִּכְשַׁל בְּאַחַת מֵהֶן, וַיַּחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה; וְהַשְּׁלִישִׁי שְׁקוֹרָא בַתּוֹרָה, מִפְּטִיר בְּיוֹנָה.

יב. בַּסְּפּוֹת, בַּשְּׁנִי יָמִים הָרֵאשׁוֹנִים, קוֹרִין בַּפָּרֶשֶׁת מוֹעֲדוֹת, וּמִפְּטִירִין בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן "הִנֵּה יוֹם-בָּא, לָהּ" (זְכַרְיָה יד, א), וּבְיוֹם שְׁנִי "וַיִּקְהֲלוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה" (מְלָכִים א ח, ב); וּבְיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן, קוֹרִין "כָּל-הַבְּכוֹר" (דְּבָרִים טו, יט), וּמִפְּטִירִין "וִיהִי כָכֵלֹת שְׁלֹמֹה" (מְלָכִים א ח, ג); וּלְמַחֵר, קוֹרִין "וְזֹאת הַבְּרָכָה" (דְּבָרִים לג, א), וּמִפְּטִירִין "וַיַּעֲמֵד שְׁלֹמֹה" (מְלָכִים א ח, כב), וַיֵּשׁ מִי שְׁמִפְטִיר "אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה" (יהושוע א, א), וּבַשָּׁאָר יְמוֹת הַחֵג, קוֹרִין בְּקֶרְבָּנוֹת הַחֵג.

יג. כִּיצַד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִחֲלוֹ שֶׁלְמוֹעֵד, קוֹרֵא שְׁתֵּי פָרָשִׁיּוֹת: בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא תַחֲלַת חֲלוֹ שֶׁלְמוֹעֵד, קוֹרֵא הַכּוֹהֵן "וּבְיוֹם הַשְּׁנִי" (במדבר כט, יז), וְלֹא קוֹרֵא "וּבְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי" (במדבר כט, כ), וְיִשְׂרָאֵל קוֹרֵא "וּבְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי", וְהַרְבִּיעִי חוּזָר

וקורא "וביום השני" "וביום השלישי". וכן ביום הרביעי, שהוא שני שלחלו שלמועד, קורין "וביום השלישי" "וביום הרביעי" (במדבר כט, כג) על דרך זו.

יד. בכל יום ויום מימים טובים, וכן ביום הפורים, ובשבעת ימי הפסח מוציאים שני ספרים בשחרית: האחד, קורין בו תחלה ענינות אלו שאמרנו. והשני, קורין בו קרבן אותו היום האמור בחמש הפקודים; והקורא ענין הקרבן, הוא מפטיר בנביא.

טו. בכל יום שמוציאים שני ספרים, או שלושה, אם הוציאו זה אחר זה, כשמחזיר את הראשון אומר קדיש ומוציא השני; וכשמחזיר האחרון, אומר קדיש. וכבר אמרנו שהמנהג הפשוט, לומר קדיש אחר שקורא המשלים לעולם, ואחר כך מפטירין בנביא.

טז. שבת שחלה להיות בחלו שלמועד, בין בפסח בין בפסח, קורין באותה שבת "ראה אתה אמר אלי" (שמות לג, יב); ומפטירין בפסח "העצמות היבשות" (יחזקאל לז, ד), ואם היתה בתוך החג, "ביום בוא גוג" (יחזקאל לח, יח).

יז. בחנפה ביום הראשון, קורין מברכת כוהנים עד סוף קרבן המקריב ביום הראשון; וביום השני, קורין קרבן נשיא שהקריב בשני; וכן עד יום שמיני, קורין מיום השמיני עד סוף כל הקרבנות, עד סוף הסדר. ומפטירין בשבת שלחנפה, בנרות זכריה; ואם היו שתי שבתות, מפטירין בשבת ראשונה בנרות זכריה, ובשניה בנרות שלמה. והקורא בענין חנפה, הוא שמפטיר בנביא.

יח. פורים, קורין בשחרית "ויבא, עמלק" (שמות יז, ח). בתשעה באב, בשחרית קורין "כי-תוליד בנים" (דברים ד, כה) ומפטירין "אסף אסיפם" (ירמיהו ח, יג); ובמנחה, קורין "ויחל משה" (שמות לב, יא), כשאר ימי התעניות. ובשאר התעניות שאנו מתענים על מה שארע לאבותינו, קורין בשחרית ובמנחה: הראשון, קורא "ויחל משה" ארבעה פסוקים; וקורא השני והשלישי, מ"פסל-לך" (שמות לד, א) עד "אשר אני, עשה עמך" (שמות לד, ז). ובתעניות שגזרין אותן הצבור מפני הצרות, כגון בצרת ודבר וכיוצא בהן, קורין ברכות וקללות, כדי שישובו העם ויפגע לבבם כשישמעו אותם.

יט. נהגו כל ישראל, להיות מפטירין קדם לתשעה באב בשלוש שבתות, בדברי תוכחה שבת ראשונה, מפטירין "דברי ירמיהו" (ירמיהו א, א); שניה, "חזון ישעיהו" (ישעיהו א, א); שלישית, "איכה היתה לזונה" (ישעיהו א, כא). וכן שבת שאחר תשעה באב, מפטירין "נחמו נחמו, עמי" (ישעיהו מ, א). ומנהג פשוט בערינו, להיות מפטירין בנחמות ישעיה, מאחר תשעה באב עד ראש השנה; ושבת שבין ראש השנה ויום הפורים, מפטירין "שובה, ישראל" (הושע יד, ב).

כ. ראש חדש אדר שחל להיות בשבת, קורין בפרשת שקלים, ומפטירין ב"יהודע הכהן" (מלכים ב, יב, ג). וכן אם חל ראש חדש אדר להיות בתוך השבת, ואפלו בערב השבת, מקדימין וקורין בשבת שלפניו, בפרשת שקלים. בשבת שניה, קורין בפרשת "זכור" (דברים כה, יז), ומפטירין "כה אמר, ה' צבאות,

פְּקֻדָּתִי" (שמואל א טו, ב). וְאִי זֶה הִיא שַׁבַּת שְׁנִיָּה, כָּל שָׁחַל פּוֹרִים לַהֲיוֹת בְּתוֹכָהּ, וְאֶפְלוּ בְּעָרֵב שַׁבַּת. בְּשָׁלִישִׁית, קוֹרִין "פָּרָה אֲדָמָה" (במדבר יט, ב), וּמִפְּטִירִין "וְזָרְקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים" (יחזקאל לו, כה). וְאִי זֶה הִיא שַׁבַּת שְׁלִישִׁית, הַסְּמוּכָה לְרַבִּיעִית. בְּרַבִּיעִית, קוֹרִין "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה" (שמות יב, ב), וּמִפְּטִירִין "בְּרֹאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ" (יחזקאל מה, יח). וְאִי זֶה הִיא רַבִּיעִית, כָּל שָׁחַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן לַהֲיוֹת בְּתוֹכָהּ, וְאֶפְלוּ בְּעָרֵב שַׁבַּת.

כא. נִמְצְאָתָא אוֹמַר, שְׁפַעְמִים תְּהִיָּה הַפְּסָקָה בֵּין שַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, אוּ בֵּין שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית; וּפַעְמִים תְּהִיָּה שְׁתֵּי הַפְּסָקוֹת, בֵּין רֵאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה וּבֵין שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית. אָבֵל בֵּין שְׁלִישִׁית לְרַבִּיעִית, אֵין מִפְּסִיקִין.

כב. כָּל פָּרָשָׁה מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הָאֵלוּ, אֶחָד קוֹרָא אוֹתָהּ בְּסִפּוּר שְׁנִי, אַחֵר שְׁקוֹרִין סֵדֶר אוֹתָהּ שַׁבַּת בְּסִפּוּר שְׁהוּצִיאוּ רֵאשׁוֹן. חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר לַהֲיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְהִיָּה סֵדֶר אוֹתָהּ שַׁבַּת "וְאַתָּה תִּצְוֶה" (שמות כז, ב), קוֹרִין שֵׁשָׁה מֵ"אַתָּה תִּצְוֶה" עַד "וְעַשִּׂיתָ כִּיֹּר נְחֹשֶׁת" (שמות ל, יח), וְהַשְּׁבִיעִי חוּזֵר וְקוֹרָא מֵ"כִי תִשָּׂא" (שמות ל, יב) עַד "וְעַשִּׂיתָ כִּיֹּר נְחֹשֶׁת". וְאִם הִיָּה סֵדֶר אוֹתָהּ שַׁבַּת "כִּי תִשָּׂא" עֲצֻמָּה, קוֹרִין שֵׁשָׁה מֵ"כִי תִשָּׂא" עַד "וַיִּקְהַל" (שמות לה, א), וְהַשְּׁבִיעִי חוּזֵר וְקוֹרָא בְּסִפּוּר שְׁנִי מֵ"כִי תִשָּׂא" עַד "וְעַשִּׂיתָ כִּיֹּר נְחֹשֶׁת".

כג. רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר שָׁחַל לַהֲיוֹת בַּשַּׁבָּת, מוּצִיאִין שְׁלוֹשָׁה סְפָרִים אֶחָד, קוֹרִין בּוֹ סֵדֶר הַיּוֹם; וְהַשְּׁנִי, קוֹרִין בּוֹ עֲנִין רֹאשׁ חֹדֶשׁ; וְהַשְּׁלִישִׁי, קוֹרִין בּוֹ "כִּי תִשָּׂא" (שמות ל, יב). וְכֵן רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן שָׁחַל לַהֲיוֹת בַּשַּׁבָּת קוֹרִין סֵדֶר הַיּוֹם, בְּאַחַד; וְעֲנִין רֹאשׁ חֹדֶשׁ, בַּשְּׁנִי; וְ"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה" (שמות יב, ב), בְּשָׁלִישִׁי.

כד. רֹאשׁ חֹדֶשׁ טִבַּת שָׁחַל לַהֲיוֹת בַּשַּׁבָּת, מוּצִיאִין שְׁלוֹשָׁה סְפָרִים הָרֵאשׁוֹן, קוֹרִין בּוֹ סֵדֶר הַיּוֹם; וְהַשְּׁנִי, קוֹרִין בּוֹ עֲנִין רֹאשׁ חֹדֶשׁ; וְהַשְּׁלִישִׁי, קוֹרִין בּוֹ עֲנִין חֲנֻכָּה. חָל לַהֲיוֹת בְּאַמְצָע הַשַּׁבָּת, שְׁלוֹשָׁה קוֹרִין בְּעֲנִין רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְהַרְבִּיעִי קוֹרָא עֲנִין חֲנֻכָּה.

כה. אֵף עַל פִּי שְׁאֲדָם שׁוּמַע כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, בְּכָל שְׁנָתוֹ בַּצָּבוּר, חַיֵּב לְקָרוֹת לַעֲצֻמוֹ בְּכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ, סֵדֶר שְׁלֹאֹתָהּ שַׁבַּת שְׁנִים מִקְרָא, וְאַחַד תְּרַגּוּם; וּפְסוּק שְׁאִין לוֹ תְּרַגּוּם, קוֹרָאֵהוּ שְׁלוֹשָׁה פַּעְמִים: עַד שֵׁשִׁשָּׁלִים פָּרָשִׁיּוֹתָיו, עִם הַצָּבוּר.